

Διατήρηση ειδών προτεραιότητας της θαλάσσιας
μεγαπανίδας σε Ελλάδα και Ιταλία

101113792-LIFE22-NAT-EL – LIFE MareNatura

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3^ο Σεμινάριο κατάρτισης

«Διαχείριση και προστασία της μεσογειακής φώκιας *Monachus monachus*»

Τεχνικές Παροχής Πρώτων Βοηθειών/Θεωρία & Πρακτική σε ειδικό Ομοίωμα Μεσογειακής Φώκιας

Βιργινία Ψαρομανωλάκη/Κτηνίατρος MDV

Κίμων Κοεμτζόπουλος/Βιολόγος MSc

MOm / Εταιρεία για τη Μελέτη και Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στόχοι Παρουσίασης

- Έγκυρη ενημέρωση και ακριβής περιγραφή περιστατικών εκβρασμού μεσογειακής φώκιας
- Ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων πρώτων βοηθειών στο πεδίο
- Ενίσχυση της ομαδικής συνεργασίας και επικοινωνίας με τον υπεύθυνο φορέα

! Γιατί είναι απαραίτητο να δράσουμε εγκαίρως;

- Αμεσότερη κινητοποίηση κτηνιάτρων, εθελοντών και ομάδων διάσωσης
- Ελαχιστοποίηση του κινδύνου τραυματισμού πολιτών που πλησιάζουν το ζώο
- Προστασία ζώου από ακατάλληλους χειρισμούς που προέρχονται από μη αρμόδια άτομα/φορείς
- **Νεογέννητα ζώα** είναι πολύ ευάλωτα:
 - Υπογλυκαιμία που οδηγεί σε νευρολογικά συμπτώματα*
 - Υποθερμία/Υπερθερμία λόγω μικρού στρώματος λίπους (blubber)*
 - Στρες*

Η άμεση παρέμβαση είναι **ζωτικής σημασίας** για την επιβίωση και την αποκατάσταση της υγείας τους.

Ενέργειες σε περίπτωση εντοπισμού φώκιας

Επικοινωνία με τη MOM ☎

Αναγνώριση ηλικιακής ομάδας (νεογέννητο, νεαρό, ενήλικο)

Παρατήρηση παρουσίας άλλων ζώων σε κοντινή απόσταση

Καταγραφή υλικού, φωτογραφίες και βίντεο 📷

Αποστολή τοποθεσίας 📍

Περιγραφή συμπεριφοράς/ συμπτωμάτων

Αναγνώριση ηλικιακής ομάδας

Ηλικιακή Ομάδα	Ηλικία	Μήκος	Χαρακτηριστικά
Νεογέννητα (Pups)	< 4 μηνών	1 – 1,5 m	Μαύρο ή σκούρο καφέ χρώμα τρίχωμα με λευκή περιοχή στην περιοχή της κοιλιάς. Στους 2-3 μήνες το τρίχωμα γίνεται γκρι-ασημί.
Απογαλακτισμένα (Weaners)	< 1 έτους	1,5 m	Γκρι-ασημί τρίχωμα ή ανοιχτό καφέ μπέζ με πιο ανοιχτόχρωμη κοιλιά
Νεαρά (Juveniles)	1 – 2 ετών	1,5 – 2 m	Παρόμοια με weaners, μεγαλύτερη σωματική ανάπτυξη
Υποενήλικα (Subadults)	2 – 3 ετών	1,5 – 2 m	Σχεδόν πλήρως ανεπτυγμένα, όχι ακόμα ώριμα σεξουαλικά- σημάδια και ουλές στο σώμα από μάχες
Ενήλικα (Adults)	> 3–5 ετών	> 2 m	Αρσενικά: μαύρα/ Θηλυκά: ίδια εμφάνιση.

Νεογέννητα

Αρσενικό, 2018

Θηλυκό, 2021

Νεαρά

Τεχνικές Παροχής Πρώτων Βοηθειών/ Περίθαλψης σε Ομοίωμα Μεσογειακής Φώκιας

Ενήλικα

Αρσενικό

Θηλυκό

Σωστή Λήψη Βίντεο για Αξιολόγηση Κατάσταση της Υγείας της Φώκιας

Μήλος, 2025, απογαλακτισμένο μικρό περίπου 5 μηνών

- ✓ Η κάμερα παραμένει σταθερή
- ✓ Διατηρούμε ασφαλή απόσταση από το ζώο
- ✓ Περιορίζουμε όσο γίνεται τους θορύβους
- ✓ Βιντεοσκοπούμε για επαρκές χρονικό διάστημα
- ✓ Φροντίζουμε να φαίνεται ολόκληρο το σώμα της φώκιας στο κάδρο
- ✓ Δίνουμε έμφαση στη φυσική συμπεριφορά της φώκιας, χωρίς να της προκαλούμε στρες

Λήψη Φωτογραφιών

Λήψη Φωτογραφιών

Ρόδος, 2025

Λήψη Φωτογραφιών

Ρόδος, 2025

Συμπτώματα που Χρήζουν Άμεσης Παρέμβασης

1. Αναπνευστικά Συμπτώματα

- Δύσπνοια (αναπνοή με δυσκολία)
- Επίμονος ή έντονος βήχας
- Αιμορραγία από τη ρινική κοιλότητα

2. Νευρολογικά Συμπτώματα

- Σπασμοί
- Αστάθεια με ταλάντευση του κεφαλιού

3. Οφθαλμολογικά Περιστατικά

- Οφθαλμική βλάβη ή τραυματισμός

4. Τραυματισμοί

- Έντονη αιμορραγία
- Οιδηματικά πτερύγια

5. Νεογέννητα – Περιστατικά Υψηλού Κινδύνου

- Μολυσμένος αφαλός / ομφάλιος λώρος
- Καχεξία (σοβαρή εξάντληση και αφυδάτωση)
- Απουσία αντίδρασης (not alert)

Συμπτώματα που Χρρίζουν Άμεσης Παρέμβασης

Ανάφη, 2024

Αργοστόλι, 2021

Συμπτώματα που Χρήζουν Άμεσης Παρέμβασης

Εύβοια, 2010

Συμπτώματα που Χρήζουν Άμεσης Παρέμβασης

Ανάφη, 2024

Κατάλληλος Ατομικός Εξοπλισμός για Χειρισμό Φώκιας Στο Πεδίο

- 1) Στολή μιας χρήσης
- 2) Γάντια
- 3) Μάσκα

Ζωνόσοι Θαλάσσιων Θηλαστικών
(αριστερά αυτές που μπορεί να προσβάλλουν και τον άνθρωπο)

Influenza
Calicivirus
Rabies
Pox Virus
Tuberculosis
Brucellosis
Leptospirosis
Klebsiellosis
Seal finger
Erysipeloid

Morbilliviruses
Herpesviruses

Αργοστόλι, 2021

Χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στους χειρισμούς των φωκών ειδικά των μεγαλύτερων σε ηλικία.

Τα ζώα όταν στρεσαρίσσουν μπορεί να κινηθούν πολύ γρήγορα και να δαγκώσουν

Περιποίηση τραύματος σε περίπτωση δαγκώματος

- 1) Άμεσο και σχολαστικό πλύσιμο της πληγής με άφθονο καθαρό νερό
- 2) Χρήση αντισηπτικού διαλύματος (π.χ. ιωδιούχο ή χλωρεξιδίνη)
- 3) Τοποθέτηση δακτύλου μέσα σε διάλυμα σόδας για 10 λεπτά
- 4) Επιφανειακό τραυμα -> παρακολούθηση για πρήξιμο ή φλεγμονή τις επόμενες ημέρες και αν κριθεί απαραίτητο επίσκεψη γιατρού για χορήγηση αντιβίωσης
- 5) Βαθύ τραύμα -> επίσκεψη γιατρού άμεσα

⚠ Φυσιολογικά συμπτώματα τις πρώτες ώρες:

- Πόνος
- Ελαφρύ πρήξιμο
- Μελάνιασμα

Ενέργειες Στο Πεδίο

Συγκράτηση ζώου με ασφάλεια και ελαχιστοποίηση στρες

Μετρήσεις: μήκος σώματος, περιφέρεια θώρακα (axillary girth)

Λήψη δειγμάτων (swabs): μύτη, στόμα, πρωκτός

Έλεγχος για παρουσία ομφάλιου λώρου ή ανοιχτού αφαλού

Άνοιγμα στόματος για έλεγχο στοματικής κοιλότητας

Απελευθέρωση από δίκτυα

Διαχείριση θερμοκρασίας (υπερθερμία/υποθερμία) σε συνεργασία με την κτηνιατρική ομάδα της MOm

Συγκράτηση για μεταφορά

Συνεργασία με τοπικό κτηνίατρο σε περίπτωση μη παρουσίας επιτόπου ειδικού της MOm

Συλλογή κοπράνων σε ουροσυλλέκτη

Σπάνια: Χορήγηση ηλεκτρολυτών με σωλήνα

Εξέταση ομφάλιου λώρου/ αφαλού

Ορθή στάση συγκράτησης νεογέννητου ζώου, για την εξέταση των οφθαλμών, ρουθουνιών, στόματος ή την παροχή ηλεκτρολυτών

Βασικές Μετρήσεις

© V. Pavas/MOm

-Ολικό μήκος (Total Length): Από την άκρη της μύτης έως το άκρο των οπίσθιων πτερυγίων

-Τυπικό μήκος (Standard Length): Από την άκρη της μύτης έως την άκρη της ουράς

‖ Το σώμα του ζώου πρέπει να είναι σε ευθεία, τα οπίσθια πτερύγια και ο λαιμός πρέπει να είναι τεντωμένα.

-Περιφέρεια θώρακα (axillary girth) μετριέται ακριβώς πίσω από τα μπροστινά πτερύγια του ζώου

Λήψη δείγματος με
Swabs από τη μύτη

Λήψη δείγματος με swabs από τον πρωκτό (βίντεο)

Παρέμβαση στο πεδίο από την ομάδα της MOm

Εξέταση στόματος νεογέννητου ατόμου

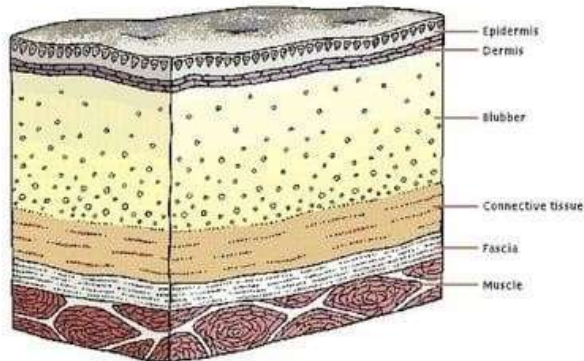
Θερμορύθμιση, θερμομόνωση, η σημασία
του υποδόριου στρώματος λίπους

The Importance of Blubber

Thick layer
of fat for
warmth

Food
reserve

Buoyancy
in water

Η θερμορύθμιση γίνεται κυρίως μέσω των
πίσω πτερυγίων όπου το αίμα κυκλοφορεί
κοντά στην εξωτερική επιφάνεια χωρίς να
παρεμβάλλεται στρώμα λίπους.

Τεχνικές Παροχής Πρώτων Βοηθειών σε άτομα Μ. Φώκιας

Χορήγηση ηλεκτρολυτών

Απελευθέρωση νεαρού ζώου από δίχτυα

Χαλκιδική, 2019

Σωστό κράτημα νεογέννητου ζώου και μεταφορά του

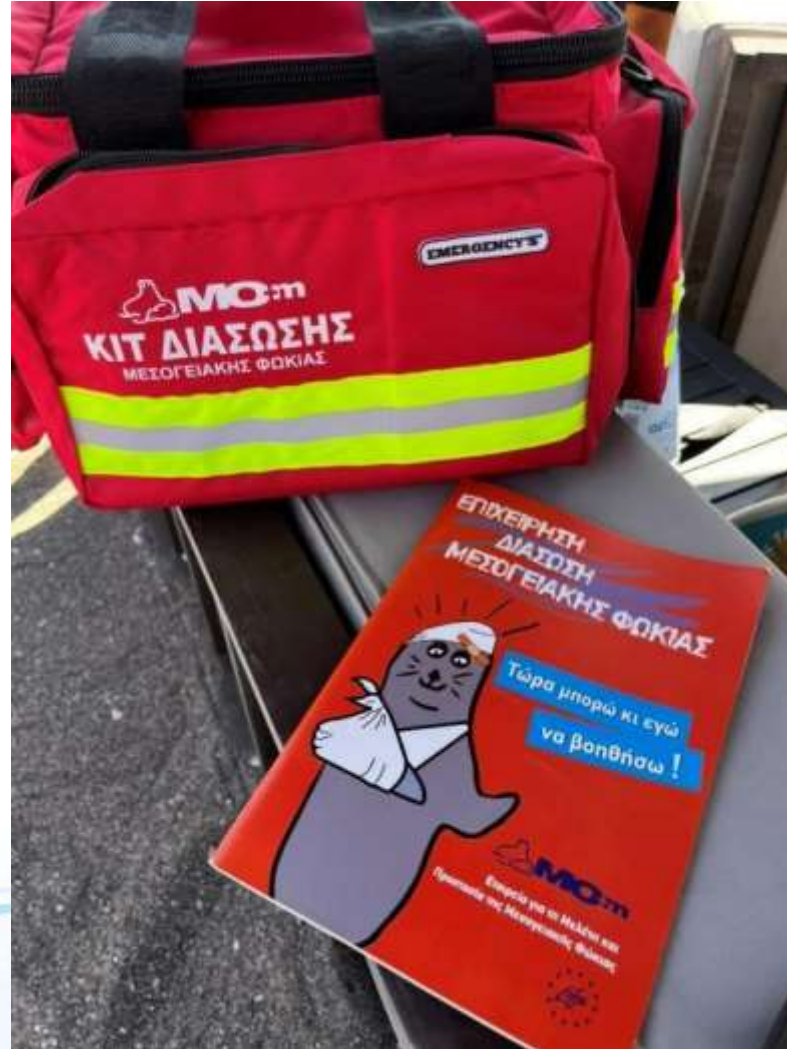
Πρακτική σε ομοίωμα φώκιας

Παρουσίαση εξοπλισμού

- Kit πρώτων βοηθειών
- Προστατευτικός εξοπλισμός

Βασικοί χειρισμοί

- Συγκράτηση με ή χωρίς πετσέτα
- Έλεγχος αφαλού & φύλου
- Μετρήσεις
- Τεχνική συλλογής δειγμάτων swab
- Άνοιγμα του στόματος
- Μεταφορά
- Τοποθέτηση σε κουτί μεταφοράς

Ενέργειες πεδίου από κτηνίατρο

- Έλεγχος θερμοκρασίας
- Αιμοληψία
- Χορήγηση υποδόριων υγρών
- Υποδόρια / ενδομυϊκή ένεση

Σπανιότερα απαιτούμενες ενέργειες

- Απελευθέρωση από δίχτυα
- Χορήγηση ηλεκτρολυτών με σωλήνα

Ευχαριστούμε για την προσοχή σας!